Translated from Greek to Romanian - www.onlinedoctranslator.com

☩AΘ Ω S☩
MUNTELE SFÂNT

Expoziție de fotografii și gravuri

Tribut
a Adunării Interparlamentare a Ortodoxiei
pentru cei o mie de ani de prezență a călugărilor ruși
pe Muntele Athos (1016-2016)

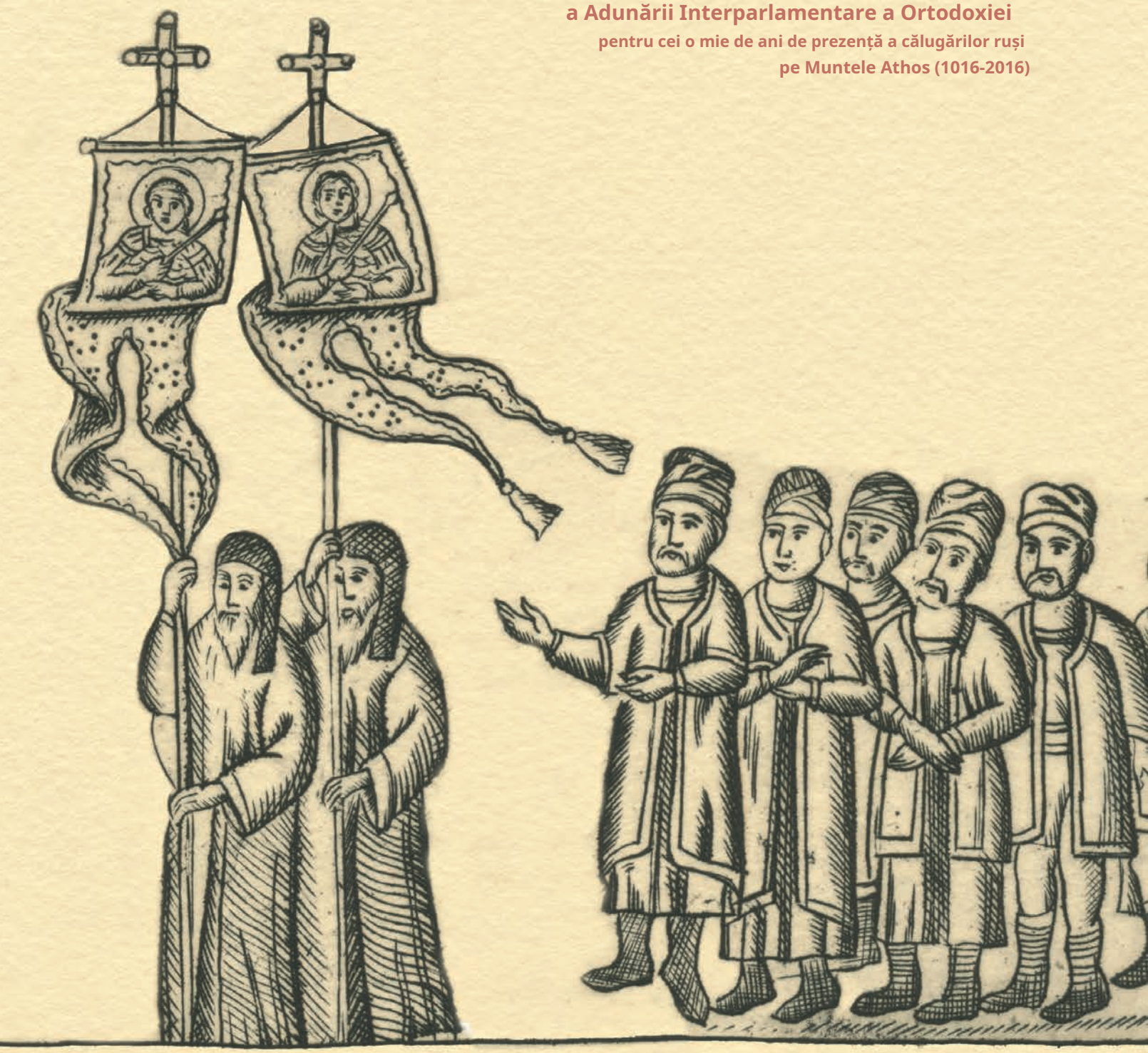

COMUNICARE INTERPARLAMENTARĂ
ADUNARE ORTODOXĂ

PARLAMENTUL POPORULUI ELEN

ANUL GRECIEI ÎN RUSIA ȘI
RUSIA ÎN GRECIA

✝ATHOS✝

Muntele Prea Sfânt

Athos Library
Αγιορειτική Βιβλιοθήκη

Factori

ORGANIZAREA EXPOZIȚIEI
Adunarea Interparlamentară a Ortodoxiei (I.S.O.)

SUPERVIZIUNE GENERALĂ - COORDONARE
Kostas Mygdalis

SCRIEREA DE TEXTE
Evangelos Hekimoglou

EDITARE ȘI IMPRIMARE FOTO
Kostis Antoniadis

IMPRIMARE PE CUPRU
Markos Kampanis, Atelierul Mănăstirii Chilandari

CADRU
Cadru pg

PRODUCȚIE DE CATALOG
Direcția Generală Relații Internaționale și
Comunicare Direcția Publicații și Tipărire a
Parlamentului Redactor tipărire: Panagiotis Zevgolis

SPRIJIN
Direcția Afaceri Internaționale și Elenism al Diasporei
Suport tehnic: George Parisis

EDITORIALUL EXPOZIȚIEI
Direcția Bibliotecii Parlamentului
Coordonarea lucrărilor: Elli Droulia
Design artistic: Yannis Metzikoff

SECRETARIATUL ADUNĂRII INTERPARLAMENTARE A ORTODOXIEI
Maria Bakali, Lili Vartanian

PRODUCȚIE EXPOZIȚIONALĂ ȘI DESIGN DE CATALOG
GALERIA FOTO DE PE MUNTELE ATHON A MĂNĂSTIRII SIMONOPETRA, MUNTELE ATHON 2016

✝ATHOS✝

AY ION AROS

EXPOZIȚIE DE FOTOGRAFII ȘI GRAVURI ÎN CUPRU

Tribut
a Adunării Interparlamentare a Ortodoxiei
pentru cei o mie de ani de prezență a călugărilor ruși
pe Muntele Athos (1016-2016)

PARLAMENTUL POPORULUI ELEN

Atena • 26 mai - 26 iulie 2016

INTERPARLIAMENTARY ASSEMBLY ON ORTHODOXY

PROLOG
a Adunării Interparlamentare a Ortodoxiei (I.S.O.)

Cel 201Ziua de 6 a fost declarată anul Greciei în Rusia și al Rusiei în Grecia. Adunarea Interparlamentară a Ortodoxiei (I.S.O.), în urma unei decizii a Adunării sale Generale, contribuie la sărbători prin organizarea de evenimente și prezentarea de publicații, celebrând în același timp aniversarea a o mie de ani de prezență a călugărilor ruși în peninsula Muntelui Athos. Acest eveniment istoric întărește și evidențiază caracterul ecumenic al sfântului loc, dedicat cultului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Slujirea călugărilor ruși de pe Athos a întărit idealul monastic și a contribuit decisiv la dezvoltarea vieții comunitare ca principală formă de monahism ortodox în cadrul Bisericii lui Hristos.

Adunarea Interparlamentară pentru Ortodoxie, o organizație internațională pur politică, participă întotdeauna la sărbătorirea aniversărilor legate de evenimente notabile din istoria ortodoxiei. În toate modurile posibile, ea susține și consolidează dezvoltarea unor relații armonioase între popoarele ortodoxe, precum popoarele Greciei și Rusiei, ale căror legături istorice sunt înrădăcinate în tradiția lor confesională, religioasă și culturală comună.

Aceste două popoare, fiecare păstrându-și unicitatea, se află în interacțiune constantă în domeniul credinței ortodoxe și îmbogățesc cultura globală cu comorile lor spirituale, tradiția și istoria lor, promovând Ortodoxia ca model pentru a da sens vieții.

Din acest motiv, parlamentele Greciei și Rusiei, ca spații de reprezentare politică democratică a celor două popoare, au susținut activ, timp de douăzeci și trei de ani consecutivi, activitățile Adunării Interparlamentare privind Ortodoxia prin toate mijloacele adecvate.

În acest context, Adunarea Interparlamentară a Ortodoxiei, în colaborare cu Galeria Fotografică Athonită a mănăstirii Simonopetra de la Muntele Athos, prezintă publicului internațional expoziția intitulată „Athos. Sfântul Munte”. Exponatele includ fotografii rare ale unor oameni și evenimente din Athos și gravuri athonite originale pe cupru care înfățișează peisajul natural și structurat athonit, precum și sfinți ai Bisericii noastre. Comunitatea internațională are astfel oportunitatea de a se familiariza cu materiale rare, pe care părinții athoniți le-au colectat și păstrat cu o grijă deosebită.

Mulțumiri speciale se adresează starețului mănăstirii Simonopetra, Arhimandritul Eliseos, monahilor și distinșilor lor colaboratori, care au contribuit la excelenta prezentare a catalogului și a expoziției, cu grija și cheltuielile Adunării Interparlamentare a Ortodoxiei.

Sperăm că toți vizitatorii expoziției vor simți bucurie atunci când vor intra în contact cu valorile spirituale ale Muntelui Athos.

Atena - Moscova, mai 2016

Președintele
Adunării Generale

Serghei Popov
Membru al Dumei de
Stat a Federației Ruse

Secretarul General

Ioannis Amanatidis
Membru al Parlamentului Elen
Ministrul adjunct al afacerilor externe

ATHOS
Muntele Sfânt

În ziua Rusaliilor, Apostolii lui Hristos, odată cu pogorârea Duhului Sfânt, au început să predice unui corp ecleziastic extrem de eterogen, care acum îi putea înțelege, fiecare în limba sa: „Parți, mezi, elamiți, locuitori din Mesopotamia, Iudeea, Capadocia, Pont și Asia, Frigia, Pamfilia, Egipt și părțile Libiei din jurul Cirenei, și turiști din Roma, iudei și prozeliți, cretani și arabi" (Faptele Apostolilor 2, 9-11). Totuși, cu harul Duhului Sfânt, toți au înțeles exact același sens; toți i-au putut înțelege pe ceilalți. Aceasta este descrierea ideală a ecumenismului.

Universalitatea Bisericii și unitatea trupului credincioșilor au fost elemente fundamentale și interconectate în istoria creștinismului încă de la început. „Duceți-vă, dar, și faceți ucenici din toate neamurile" (Matei 28:19), a fost porunca primită de Apostoli, iar ei înșiși învățau că: „nu mai este nici grec, nici iudeu, nici tăiere împrejur, nici netăiat împrejur, nici barbar, nici scit, nici rob, nici slobod, ci Hristos este totul și în toți" (Coloseni 3:11).

Totuși, încă de la începuturile creștinismului, tradiția ecumenică a întâmpinat adesea obstacolul diferențierii rasiale sau sociale sau, în orice caz, al unei alte conștiințe care împiedica unitatea Bisericii. Dacă nu ar fi fost așa, Pavel nu ar fi avut nevoie să le scrie colosenilor că „nu era nici grec, nici iudeu", nici galatenilor că „nu era nici iudeu, nici grec" (3,28). Astfel de obstacole, cu abateri de la ecumenism, sunt menționate de multe ori în istoria Bisericii, dar și în dezvoltarea monahismului.

Monahismul, ca experiență de abnegație, este o luptă. Universalitatea și unitatea, elemente de bază ale monahismului, rămân isprăvile monahului: „Oameni din diverse națiuni și țări, mișcați de o asemenea precizie a identității, au fost uniți, astfel încât un suflet din multe trupuri putea fi considerat, iar multele trupuri puteau fi arătate ca instrumente ale unei singure opinii", potrivit lui Vasile cel Mare. Ca expresie autentică a monahismului, Muntele Athos a fost, în cele douăsprezece secole ale vieții sale istorice, un oraș cu caracter ecumenic, cu călugări veniți din multe părți ale pământului și aparținând unei multitudini de naționalități.

În mijlocul acestei mulțimi, sosirea și stabilirea călugărilor ruși a fost proeminentă. În 2016, aceștia au sărbătorit o mie de ani de viață monahală în sfântul loc, eveniment căruia îi sunt dedicate sărbătorile din acest an.

Prima dovadă istorică a prezenței lor se găsește într-un document din Lavra din anul 1016, care include un acord între două mănăstiri athonite. Acordul este ratificat, așa cum era obișnuit, prin semnăturile stareților celorlalte mănăstiri athonite. Printre semnăturile stareților se numără următoarea: „Gherasim, monah, prin harul lui Dumnezeu, stareț și stareț al mănăstirii Rus, am semnat" (*Actele Lavrei I*, nr. 19:37). Prin urmare, aniversarea celor o mie de ani nu se referă la prezență, ci la prima mărturie scrisă despre prezența călugărilor ruși pe Muntele Athos, care ar fi cu siguranță mai veche, întrucât exista deja o „mănăstire rusească" în 1016.

Figura dominantă a începuturilor sale este cea a Sfântului Anton de Pecersk (983-1073), care a venit la Muntele Athos la scurt timp după 1051; în același timp, este menționat și Lavrentie, stareț mănăstirii Carpenter, „adică al rușilor" (*Faptele lui Pantelimon*, nr. 8:10); în 1169, a primit de la Întâiul Sfântului Munte Athos mănăstirea Sfântului Pantelimon, odinioară „populată". În cadrul acestei aniversări, nenumărații nobili și laici ruși care au contribuit material și moral la mănăstirile din Muntele Athos în ultimele șase secole trebuie să-și găsească și ei locul potrivit.

Cu siguranță, coexistența monahilor din locuri diferite nu a fost lipsită de probleme. Dificultățile apărute în cursul bimilenar al creștinismului aveau să afecteze Biserica Ortodoxă și, la rândul ei,

extindere pe Muntele Athos. Au fost multe momente când ecumenismul a fost orice altceva decât trăit ca o realitate. Cu toate acestea, a rămas întotdeauna scopul monahilor, proiectul asceților, conținutul rugăciunii, speranța ortodocșilor, de la începuturile vieții cenobite de pe Muntele Athos, în secolul al X-lea, cu Sfântul Atanasie Athonitul, fondatorul Marii Lavre, până în zilele noastre cu Arhimandritul Sofronie Saharov, care a slujit pe Muntele Athos, fondatorul mănăstirii Prodromos din Essex, Anglia, unde a înființat o frăție cu monahi și călugărițe de diverse etnii.

Negarea lumii generează respectul lumii. Muntele Athos a atras respectul ortodocșilor și admirația neortodocșilor din întreaga lume, tocmai pentru că îl poate exprima nu doar prin lumea sa materială și spirituală unică, ci mai ales prin asceza, rugăciunea și sfințenia vieții multor monahi. Muntele Athos nu este doar negarea sistematică și perpetuă a lumii; este simultan afirmarea complexității și diversității sale interioare. Într-adevăr, monahii provin din țări diferite și vorbesc limbi diferite. Există, însă, un mecanism neexplorat – mai mult psihic decât material – dincolo de granițele lingvistice și geografice, prin care chipurile asceților de la Muntele Athos devin cunoscute; un mecanism care transmite strălucirea vieții athonite din peșteri, colibe, schituri, chilii și mănăstiri către orașele și satele creștinătății, către sufletele celor pioși. Acestuia i se datorează în principal strălucirea Athosului și dorința multor oameni de a-l vizita sau, dacă acest lucru nu este posibil, de a avea o imagine a lui, ceva din el, din forma și sfințenia sa.

Icoanele de hârtie dăruite de călugări pelerinilor sunt exemple importante de artă creștină ortodoxă din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea. Acestea înfățișează mănăstiri și schituri, scene religioase și sfinți. Erau cel mai potrivit mijloc al vremii pentru a transmite binecuvântarea călugărilor credincioșilor, dar și speranțele credincioșilor din Muntele Athos, deoarece locul sfânt a fost întotdeauna îndepărtat și inaccesibil, mai ales înainte de dezvoltarea tehnologiei transporturilor; chiar și astăzi nu este o călătorie ușoară. De aceea, o reprezentare gravată a Muntelui avea o valoare deosebită pentru credincioși, darămite o icoană realizată pe Muntele Athos.

Și când rusul Petru Sevastianov, stareț a trei misiuni (1852, 1857, 1859-1860), a călătorit de la Sankt Petersburg la locul sfânt cărând aparate foto pentru a captura manuscrise și relicve, a deschis un mare capitol în arta fotografiei de pe Athos, pentru că atunci când a plecat, și-a lăsat echipamentul acolo. De atunci, au fost create ateliere fotografice în Karyes, în mănăstiri și schituri, și au fost realizate mii de fotografii ale călugărilor și mănăstirilor, ceea ce a contribuit la o percepție mai largă a Muntelui Athos de către lume. Multe dintre aceste fotografii au fost găsite în mănăstiri, schituri, colibe și chilii de pe Athos. Multe alte fotografii au fost „descoperite” în afara Muntelui Athos, în cele patru colțuri ale pământului, o indicație a atractivității sale globale. Acestea fuseseră primite de vizitatori și pelerini sau trimise de călugări și lucrători rudelor lor din diferite părți ale creștinătății.

Prezenta expoziție se bazează pe voluminosul material de fotografii și gravuri adunat în ultimii patruzeci de ani la Mănăstirea Simonopetra. Prima parte include fotografii, iar a doua parte include imagini pe hârtie.

FEȚE ȘI GENUNCHI
AL MUNTELUI SFÂNT

FOTOGRAFII
DIN COLECȚIE
DIN GALERIA FOTO DE PE MUNTELE ATHORITE

3

FOTOGRAFIE MONTANĂ

Figuri sacre și documente istorice

THE Fotografiile care urmează sunt împărțite în două secțiuni: prima se referă la persoane, iar a doua la evenimente. Persoanele constituie o sinteză a caracteristicilor portretisticii de la Muntele Athos de la mijlocul secolului al XIX-lea până în prezent. Printre acestea se numără călugări care au fost considerați sfinți, stareți, asceți și alți exponenți ai vieții monahale. A doua secțiune include fotografii care surprind evenimente importante ale vieții athonite, în principal vizite ale liderilor lumii creștine ortodoxe în perioada 1867-1963. Acest material fotografic a fost selectat cu mare grijă, cu aceeași afecțiune și grijă datorită cărora a fost păstrat.

Aproape toate fotografiile incluse în acest volum provin din cadre realizate pe Muntele Athos, câteva de către vizitatori, fotografi profesioniști sau oameni de știință, majoritatea din ateliere fotografice locale conduse de călugări care își combinau îndatoririle religioase cu o nouă, pe atunci, slujire, fotografia. Subiectele fotografice au fost priveliști ale mănăstirilor, icoane sfinte, codice și manuscrise, portrete de călugări și vizitatori, impresii despre evenimente și peisajul natural al Muntelui Athos, precum și ceremonii religioase. O serie completă de fotografii ale mănăstirilor de pe Muntele Athos a fost creată, încă din anii 1860, de către atelierul fotografic al mănăstirii Agios Panteleimonos. Datorăm mult atelierelor fotografice de pe Muntele Athos, deoarece fotografii lor aveau un ochi sensibil pentru slujbele monahale, pe care le-au surprins într-o manieră istoric valabilă și artistic impecabilă. Astfel, ele oferă un material autentic, potrivit pentru studiul vieții de zi cu zi de pe Muntele Athos.

Printre fotografii călugări, îi menționăm pe cei a căror muncă o cunoaștem. Aceștia sunt ieromonahii Beniamin Kontrakis și Stefanos Kareotis, ierodiaconul Prokopios Kareotis, călugării Iosaf din Cavsokalivia, Nifon din Chilandari, Daniel și Macarie din Neosketo; menționăm, de asemenea, atelierele fotografice ale mănăstirilor Sfântul Panteleimon și Zografos, schitul Sfântului Andreas și frăția Iosafeilor din Cavsokalivia.

Crearea de portrete nu avea secrete pentru vechii fotografi athoniți. Umbrele și unghiurile pe care le găsim în portretele fotografice create pe Athos în secolele al XIX-lea și al XX-lea nu au nimic de invidiat capodoperelor fotografiei mondiale, în ciuda faptului că Muntele Athos nu avea mijloacele tehnice de bază. Autoportretul ierodiaconului Prokopie (nr. 16) este caracteristic. Arhiva Fotografică Athonită a colectat sute de portrete fotografice ale unor călugări athoniți, care sunt adesea înconjurate de o reprezentare pictată, adesea a mănăstirii căreia îi aparținea atelierul fotografic. Crearea de portrete fotografice, individuale și colective, amintește de obicei de un eveniment extraordinar, care nu este întotdeauna detectabil în fotografie, cum ar fi începutul unei slujbe, o sărbătoare sau o vizită.

Călugării fotografi nu numai că au realizat fotografii excelente; au prelucrat și plăcile fotografice de sticlă, strămoșii peliculei flexibile, și apoi și-au imprimat fotografiile pe hârtie. Plăcile fotografice de sticlă erau de dimensiuni mari și produceau fotografii stabile, clare și de înaltă calitate. Acestea au fost folosite pe Muntele Athos mult timp, chiar și după apariția peliculei flexibile. Multe astfel de plăci de sticlă au fost găsite și conservate pe Muntele Athos în ultimii treizeci de ani. Acestea au supraviețuit până în zilele noastre și pot produce imprimeuri fotografice minunate. Pe lângă acestea, desigur, au fost găsite și un număr mare de fotografii pe hârtie.

În perioada în care monahismul de la Muntele Athos a intrat în declin, adică în anii de după al Doilea Război Mondial, fotografia de la Muntele Athos a intrat în declin. Vechii fotografi muriseră, iar munca lor tindea să fie uitată. Chiar și utilitatea a fost treptat uitată.

și valoarea plăcilor de sticlă. Arhiva Fotografică Athonită a mănăstirii Simonopetra a lucrat pentru salvarea, colectarea și documentarea materialului fotografic uitat, pe care l-a căutat în schiturile, chiliile și atelierele din Kareo. Astfel, în mănăstire a fost creată cea mai importantă colecție fotografică de conținut athonit la nivel internațional. Prin activitatea expozițională și editorială a Arhivei Fotografice Athonite și prin cercetările care o însoțesc, au ieșit la iveală numeroase documente fotografice noi, multiplicând valoarea probatorie a celor mai vechi. Acest efort continuă; una dintre etapele sale este expoziția actuală.

Spre deosebire de imaginile fotografice ale unor oameni laici, a căror semnificație se estompează treptat după moartea lor, iar memoria lor se pierde, fotografia de pe Muntele Athos capătă, cu timpul, o valoare mai mare. Imaginile fotografice ale călugărilor canonizați ca sfinți, de exemplu, vor căpăta, pe măsură ce trece timpul, o semnificație mai mare, așa cum gravurile din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, prezentate în a doua parte a catalogului, constituie mărturii vizuale de neînlocuit despre trecutul sfântului loc. Ele sunt prezentate aici cu tot respectul acordat relicvelor de pe Muntele Athos, deoarece aceste fotografii sunt relicve în felul lor.

1. Patriarhul Ecumenic IPisica Oakeem G.în perioada ședерii sale la Muntele Athos (1889-1901).
Foto: Prokopios Ierodiacon din Kareotis.
Fotografia a fost făcută în Karyes, în chilia Sfântului Nicolae. Halkia, unde fotograful Prokopios a fost călugăr. Patriarhul ține „baston de mers” solitar.

2. Karyes. Protopista de la Muntele Athos (1915).
Fotografia îl înfățișează pe călugărul protopist Kyriakos, Dionysiates, flancat de doi enoriași în redingote.

3. Karyes. Sfânta Superintendență a Muntelui Athos pentru anul 1895-1896. Foto: Theodoros Vafeiadis, 1896.
De la stânga la dreapta: secretarul șef Christophoros Iviritis, superintendentul Polykarpos Dochiaritis, fostul protopist Dorotheos Lavriotis, superintendenții Synesios Xenophontinos și Alexios Esphigmenitis, subsecretarul Nikitas Esphigmenitis, împreună cu trei membri ai Seimului.

4. Arhimandritul Macarie (1820-1889), stareț al mănăstirii Sfântul Pantelimon. Fotografie: Atelierul Mănăstirii Sfântul Pantelimon, anii 1870

5. Ieromonahul Vissarion (1808-1862), stareț al mănăstirii Sfântul Andrei. Foto: N. Andriomenos, Istanbul

6. Sfântul Gavriil (1849-1901), Dreptul de la Schitul Proorocului Ilie

7. Sfântul Aristocle Athonitul (1848-1918). Fotografie:P.A. Ponomarev, Moscova 1893/4

8. Neomucenic Iona Athonitul (1879-1938)

9. Sfântul Siluan Athonitul (1866-1938). Foto: Atelierul Mănăstirii Sfântul Pantelimon

10. Sfântul Paisios de pe Muntele Athos (1924-1994)

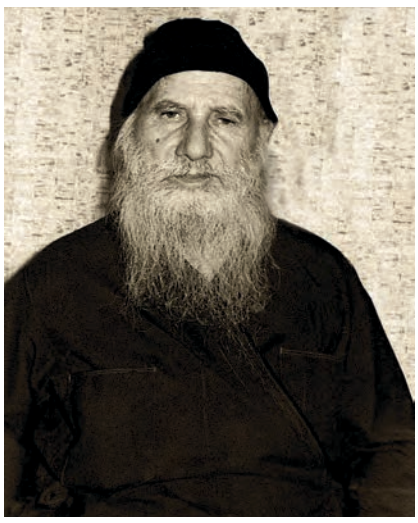

11. Sfântul Porfirie din Kavsokalyvite (1906-1991)

12. Arhimandritul Kallistratos (c. 1830-1914), stareț al mănăstirii Zografou. Foto: Atelierul Mănăstirii Zografou

13. Arhimandritul Gabriel (1886-1983), stareț al mănăstirii Dionysiou.
Fotografie: Douglas Lyttle

14. Arhimandritul Sofronie (1896-1993), stareț al Mănăstirii Prodrom din Essex

15. Arhimandritul Emilianos (n. 1934), stareț al mănăstirii Simonopetra.
Fotografie: Douglas Lyttle

16. Ierodiacon Prokopios din Kareotis (1845-1932).
Foto: Prokopios Ierodiacon Kareotis (autoportret)

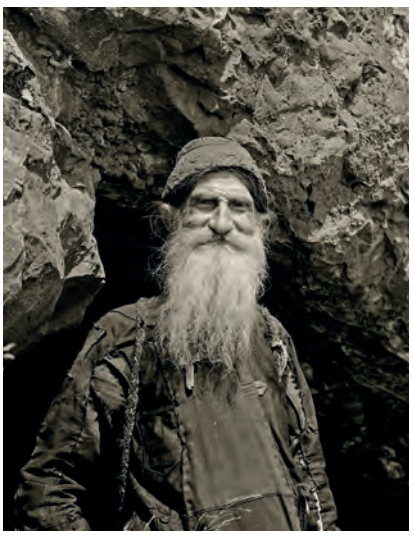

17. Monahul Filaret Karulianul (1872-1962).
Fotografie: Pavlos Mylonas, 1956

18. Monahul Iosif Isihastul (1898-1959).
Fotografie: Fericitul călugăr Neoscitic

19. Ieromonahul Efrem de Katounaki (1912-1998).
Fotografie: Douglas Lyttle

20. Călugărul Gheorghe (Vitkovic) (1920-1972).
Fotografie: Takis Tloupas, 1969

21. Ieromonahul Ioan de Kolitsiotis (1906-1996).
Foto: Zoran Purger

ПОЙМЪ ГРѢДЕТЪ ИЖЕ БО ДЩЕ Є ХОЩЕТЪ ДВШѢ СВОЮ СП
КРЕСТЪ СВОЙ И

1100

22. Călugări maiestuoși ruși.
Fotografie: începutul secolului al XX-lea.

23. Ieromonahul Aaron (1857-1917) cu doi călugări.
Foto: Atelierul mănăstirii Sfântul Pantelimon, începutul secolului al XX-lea.

24. Frăția Mănăstirii Sfântul Pantelimon.
Fotografie: Thomas Whittemore, 1923

25. Ascetic rus.
Fotografie: începutul secolului al XX-lea.

26. Membri ai Frăției Celiotice Greceşti de la Muntele Athos.
Foto: Ieromonah Stefanos Kareotis, anii 1910

27. Membri ai Frăției Celiotice Ruse de la Muntele Athos.
Foto: Ieromonah Stefanos Kareotis
și Panagiotis Stournaras, 1913

28. Mănăstirea Sfântul Panteleimon. Vizita Marelui Duce Alexei Alexandrovici (16 iunie 1867).
Foto: Atelierul mănăstirii Sfântul Pantelimon.
În dreapta marelui cneaz stă ieromonahul duhovnicesc Ieronim, în stânga mai târziu starețul Arhimandritul Macarie, iar în spatele lui Arhimandritul Leonidas (Kavelin), starețul Lavrei Sfântului Serghie.

29. Mănăstirea Sfântul Panteleimon. Vizita ambasadorilor Americii, Germaniei și Rusiei (iulie 1874).
Foto: Atelierul mănăstirii Sfântul Pantelimon.
În fotografia comemorativă, așezați (de la stânga la dreapta): ieromonahul duhovnicesc Hieronymus, ambasadorul german baronul Karl von Werther, ambasadorul american George Henry Boker, ambasadorul rus generalul Nikolai Pavlovici Ignatiev și arhimandritul Makarios, primul stareț rus al mănăstirii.

30. Mănăstirea Sfântul Panteleimon. Vizita Marelui Duce Constantin Constantinovici (15 august 1881). AprindeFoto: Atelierul mănăstirii Sfântul Panteleimon. În dreapta marelui cneaz stă ieromonahul duhovnicesc Ieronim, iar în stânga arhimandritullui Macarie, starețul mănăstirii.

31. Arsanas de la Mănăstirea Chilandari. Primirea regelui Serbiei, Peter Karadjordjevic (29 martie 1910).
Foto: D. Baubin, Salonic.
Fotografia îi înfățișează pe membrii Sfintei Comunități, un ag otomana care dă valorile fadâncimeafotografieVameșul și soldații Muntelui Athos sunt aliniați, în timp ce Petru este însoțit de prim-ministrul Serbiei, Nikola Pašić.

32. Karyes.IbericSfânta Superintendență a anului 1912-1913. Foto: Ieromonah Stefanos Kareotis.
De la stânga la dreapta: subsecretarul Arsenie, călugărul Xenofontin, supraveghetorii Fotie, călugărul Simonopetritis, Sinezii, călugărul Pantokratorinus, protopistatul Grigentios, starețul Iberitis, supraveghetorul Stefanos, călugărul Filoteitis, secretarul șef Anatolie, călugărul Vatopedinos, împreună cu patru semenide.

33. Karyes. Marinari greci cu călugări de la Muntele Athos.
Fotografie: începutul lunii noiembrie 1912

34. Atena. Comitetul Muntelui Athosit împreună cu Mitropolitul Teoclit al Atenei pe dealul Areopagului (începutul lunii octombrie 1913). Fotografie: G. Papamitros - D. Pagonis.
De la stânga la dreapta: Arhimandritul Ioannikios (starețul mănăstirii Simonopetra), Arhimandritul Atanasie (starețul mănăstirii Karakallos), fostul Climis Chilandarinos (protopista), Mitropolitul Atenei Theoclit, fostul Eugenios Xeropotaminos și Arhimandritul Theodosios Philotheitis.

35. Karyes. Soldați ruși ai Antantei cu diaconul Vasilios (1917).
Foto: Ieromonah Stefanos Kareotis

36. Mănăstirea Vatopaidi. Vizita prim-ministrului Greciei, Eleftherios Venizelos (5 mai 1930).
Fotografia îi înfățișează și pe arhiepiscop, comandantul politic și pe starеții mănăstirilor de la Muntele Athos.

28 de ani

31 de ani

37

3636

37. Mănăstirea Vatopaidi. Membrii Comitetului Preliminar al Bisericilor Ortodoxe (8-23 iunie 1930).
Foto: Prokopios Ierodiacon Kareotis

38. Marea Lavră. Primirea regelui George al II-lea al Greciei (31 mai 1937).
Fotografie: Georgios Lykidis

39. Mănăstirea Chilandari. Patriarhul sârbilor Ghermanos cu doi mitropoliți și guvernatorul politic al Muntelui Athos (mai 1959).
Fotografie: Yannis Kyriakides

40. Atena. Litania Imaginea lui Axion este demnă de luat în seamă. în Piața Syntagma (17 aprilie 1963). Foto: Frații Megalokonomou

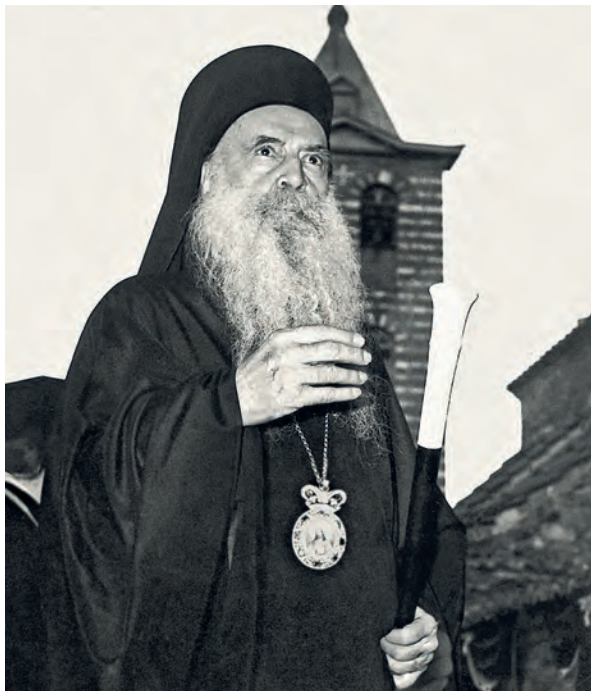

41. Karyes. Patriarhul Ecumenic Atenagora (23 iunie 1963).
Fotografie: Petros Espielides

42. Karyes. Patriarhul Ecumenic Atenagora cu Mitropolitul Nicodim de Leningrad (23 iunie 1963).
Foto: Frații Megalokonomou

43

43. Karyes. Liderii ortodocșilor Bisericilor din palatul Sfintei Comunități (23 Iiunie 1963). Foto:
Frații Megalokonomou.
La sărbătorile milenare ale Muntelui Athos au participat: Patriarhul Benedict al Ierusalimului, Ghermanos al Serbiei, Chiril al Bulgariei, Justinian al României, reprezentanți ai patriarhiilor de Alexandria, Antiohia și Moscova, lideri și reprezentanți ai celorlalte țări autocefale.Biserici Ortodoxe. Au fost prezenți și reprezentanți ai altor confesiuni creștine.

Bibliografie

Fotografie de la Muntele Athos 1, Salonic 1993 / *Fotografie pe Muntele Athos 1*, Salonic 1993

Fotografie de la Muntele Athos 2, Salonic 1993 / *Fotografie pe Muntele Athos 2*, Salonic 1993

Fotografie de la Muntele Athos 3,*Mănăstirile de la Muntele Athos: AlbumulRiley (1883)*, Salonic 1998 / *Fotografie pe Muntele Athos 3*,*Mănăstirile de la Muntele Athos: Albumul Riley (1883)*, Salonic 1998

Fotografie de la Muntele Athos 4,*Mănăstirile și schiturile Muntelui Athos. Înregistrare fotografică a1870*, Salonic 1996 / *Fotografie pe Muntele Athos 4, mănăstiri și schituri din Sfântul Munte. O înregistrare fotografică din 1870*, Salonic 1996

Fotografie de la Muntele Athos 5,*Fenomenul fotografic de la Muntele Athos. O prezentare retrospectivă*, Salonic 1993 / *Fotografie pe Muntele Athos 5, fenomenul fotografic athonit. O retrospectivă*, Salonic 1993

Antoniadis 2006: Antoniadis Kostis (ed.),*Portrete din colecția Galeriei Foto de la Muntele Athos* (Muzeul de Artă al orașului Helsinki), Helsinki 2006

Antoniadis 2006: Antoniadis Kostis (ed.),*Portrete din Colecția Arhivei Fotografice a Muntelui Athos*(Muzeul de Artă al orașului Helsinki), Helsinki 2006

Doens 2001: Doens Irénée,*Bibliografia Muntelui Athos*, Muntele Athos 2001 / *Bibliographie de la Sainte Montagne de l'Athos*, Muntele Athos 2001

Imagini solitare. Fotografie pe Muntele Athos, 1850-1940(catalogul expoziției, Sala de Concerte) Atena, 8.12.1996-7.1.1997), Atena 1997 / *Imagini monastice. Fotografie pe Muntele Athos, 1850-1940* (Catalogul expoziției, Megaron, Sala de Concerte din Atena, 8.12.1996-7.1.1997), Atena 1997

Gora Afon 2011:*Muntele Afon, Imagini ale Țării Sfinte*(Catalogul expoziției din colecția Arhivei Fotografice Afonsk, Muzeul Istoric de Stat, Moscova, 8-28 noiembrie 2011), Moscova 2011

Lyttle 2004: Lyttle Demetrios Douglas,*Miracolul de pe Muntele Mănăstirii*, New York 2004

Meletzis 1996: Meletzis Spyros,*Călătorie fotografică la Muntele Athos,1950*, Muntele Athos 1996 / Meletzis Spyros,*Itinerariu fotografic pe Muntele Athos*,*1950*, Muntele Athos 1996

Balafas 2006: Balafas Kostas,*Călătorie fotografică la Muntele Athos,1969-2001*, Muntele Athos - Atena 2006 / Balafas Kostas, A*Itinerariu fotografic pe Muntele Athos, 1969-2001*, Muntele Athos - Atena 2006

Moise călugărul 2008: Moise călugărul de la Muntele Athos,*Sfinții Muntelui Athos*, Salonic 2008

Moise călugărul 2011: Moise călugărul de la Muntele Athos,*Marii Bătrâni ai virtuoșilor călugări de la Muntele Athos ai secolului al XX-lea secol*, Salonic 2011

Monakhologiy russkogo monastyrya 2013:*Монахологий Русского Свято-Пантелеимонова монастыря ре Muntele Athos*, Svyataya gora Afon 2013

Paisios călugărul 2008: Paisios călugărul de pe Muntele Athos,*Sfinții și părinții athoniți sunt canonizați*, Salonic 2008

Patristica athonită rusă 2013:*Patristica athonită rusă aSecolele XIX-XX*, Muntele Athos 2013

Russkiy afonskiy otechnik 2012:*Русский афонский отечникъSecolele XIX-XX*, Томъ 1, Святая Гора Афонъ 2012

Seraidaris 1995: Seraidaris Angelos,*Călătorie fotografică la Muntele Athos*,*1935*, Muntele Athos - Atena 1995 / Seraidaris Angelos,*Itinerariu fotografic pe Muntele Athos*,*1935*, Muntele Athos - Atena 1995

Smyrnakis 1903: Smyrnakis Gerasimos, ieromonah,*Muntele Athos*, Atena 1903

Tloupas 2001: Tloupas Takis,*Călătorie fotografică la Muntele Athos,1969*, Muntele Athos - Atena 2001 / Tloupas Takis,*Un itinerariu fotografic pe Muntele Athos, 1969*, Muntele Athos - Atena 2001

www.athosmemory.gr

www.gora-afon.ru

HÂRTII CU ICOANE
AL MUNTELUI SFÂNT

GRAVURI ÎN CUPRU
DIN COLECȚIE
AL GALERIEI DE ARTĂ MOUNT ATHORITE

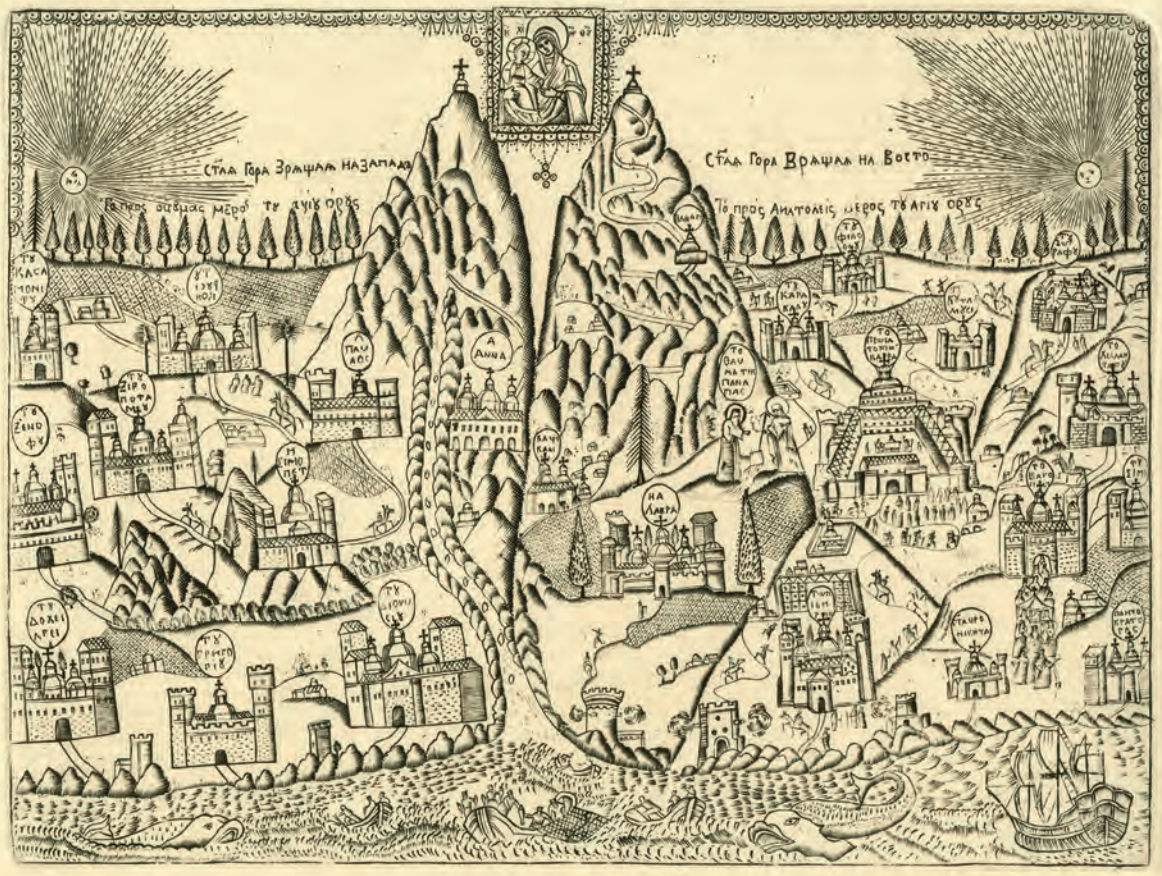
Стѣа Гора Зрѣла назапад
Стѣа Гора Врѣла на Восто
Τὸ πρὸς Ἀνατολὴς μέρος τοῦ ἁγίου ὄρους
Η ΛΑΥΡΑ

1

COPPERGRAFIE AGIORANESĂ

Loc, Monumente, Imagini

Din ultimul sfert al secolului al XVIII-lea până la sfârșitul secolului al XIX-lea, în atelierele de la Muntele Athos au fost create sute de matrici de gravat, din care au fost imprimate pe hârtie zeci de mii de gravuri pe cupru, cu teme predominant athonite și alte teme religioase. Deja de la începutul secolului al XVIII-lea, înainte de dezvoltarea atelierelor pe Muntele Athos, mănăstirile plasau comenzi la centrele de gravură ale vremii, în principal din Veneția. Comenzile în afara Muntelui Athos nu s-au oprit, dar cu siguranță s-au limitat în timp, în timp ce, în același timp, raza lor geografică s-a extins. Astfel, găsim gravuri pe cupru la Moscova la mijlocul secolului al XVIII-lea (vezi nr. 3 și 5).

Activitatea atelierelor athonite a înflorit pe tot parcursul secolului al XIX-lea. Cu toate acestea, abia în ultimii ani, cercetările au readus gravurile athonite pe cupru din uitare. Dori Papastratou a fost o pionieră în studiul și publicarea lucrărilor cu monumentala sa publicație „Icoane pe hârtie. Gravuri religioase ortodoxe, 1665-1899". Munca sa a fost continuată de Mănăstirea Simonopetra, condusă de ieromonahul Justinos și de fericitul cercetător George Golombias, care au localizat, înregistrat și studiat gravurile athonite pe cupru în colecții din întreaga lume. Rodul multor ani de cercetare este lucrarea „Gravuri athonite pe cupru", care este în curs de publicare. În același timp, în mănăstire a fost întocmită cea mai completă colecție de gravuri athonite pe cupru la nivel internațional.

Pentru perioada cuprinsă între sfârșitul secolului al XVIII-lea și sfârșitul secolului al XIX-lea, cercetarea a identificat cel puțin cincizeci de gravori pe plăci de cupru de pe Muntele Athos, care erau pricepuți în realizarea plăcilor de cupru. De asemenea, au fost identificate peste douăzeci de ateliere, în principal în Karyes, care au tipărit plăci de cupru după plăcile realizate de gravorii athoniți pe plăci de cupru.

Gravurile pe cupru, datorită greutății lor, erau păstrate în mănăstiri și schituri unde funcționaseră în trecut ateliere. Dimpotrivă, gravurile pe cupru tipărite călătoreau în afara Muntelui Athos, deoarece aceasta era destinația lor, pentru a aduce Muntele Athos mai aproape de credincioși, în întreaga lume ortodoxă. Distribuirea gravurilor pe cupru a creat un contact spiritual și psihologic între Athosul îndepărtat și cei evlavioși de pretutindeni, dar a și întărit financiar mănăstirile athonite care iernau. De multe ori, pentru a face față unor circumstanțe extraordinare (incendii, dezastre naturale, impozitare excesivă, datorii mari), mănăstirile s-au trezit în nevoia de a organiza strângeri de fonduri, cu deplasări ale unor călugări autorizați în locuri îndepărtate. Echipați cu permisele și scrisorile de recomandare corespunzătoare, călugării întreprindeau călătorii lungi pentru a colecta pomeni de la credincioși. Acest lucru a fost consemnat în istorie sub termenul de „zeteia". Plăcile de cupru – sau icoanele de hârtie – facilitau zeteia, deoarece erau dăruite ca o „binecuvântare" a mănăstirii credincioșilor evlavioși.

Gravurile pe cupru athonite au, cu puține excepții, un conținut religios. Acestea înfățișează Muntele Athos, mănăstirile și schiturile sale, pe Hristos, Fecioara Maria, arhangheli, sfinți și alte subiecte. Muntele Athos este reprezentat în două forme, sfinții și mănăstirile fiind plasate într-o manieră abstractă în imagine. Acest stil pictural poate fi urmărit până în secolul al XVIII-lea și a fost folosit în mod repetat. În mai multe icoane de hârtie, tema centrală este o mănăstire cu sfinții ei. Mănăstirea nu este prezentată ca un subiect autonom, adică ca un set de clădiri cu împrejurimile. Gravorul nu a fost interesat de redarea detaliilor arhitecturale și geografice, nici de arătarea frumuseții peisajului. În opera sa, a fost destul de indiferent față de acuratețea seculară; ceea ce a făcut a fost mai aproape de rugăciune. Gravura athonită are simplitatea, spontaneitatea și stilul popular al icoanelor post-bizantine. Fiecare mănăstire este prezentată ca un mesaj religios popular: cu sfinții care o protejează, fondatorii, sponsorii și, bineînțeles, sfintele moaște, împreună cu elemente distinctive ale aspectului clădirii sale.

Sfântul patron al mănăstirii ocupa o poziție centrală în fiecare placă de cupru, care funcționa parțial ca imagine a sa. Prin urmare, mesajul pe care îl transmitea fiecare placă de cupru a unei mănăstiri era extrem de dens, astfel încât – indiferent de valoarea sa artistică – constituia răspunsul la dorința spirituală

căutările celor pioși, dintre care majoritatea nu ar fi putut niciodată să facă lunga și costisitoarea călătorie spre Athos.

Prezența puternică a lumii spirituale, imateriale, a fost marea diferență dintre gravura pe cupru athonită și cea seculară a vremii. Rolul gravurii pe cupru athonite era de a integra mănăstirea în viața de zi cu zi a mii de oameni obișnuiți, indiferent cât de departe locuiau. Inscripțiile explicative bilingve – și uneori trilingve – de pe marginea imaginii confirmă că aceasta a fost destinația și mărturisesc amploarea geografică a circulației gravurilor pe cupru.

Acest caracter al icoanelor de hârtie stabilește caracterizarea de „icoane ale săracilor" care le era atribuită. Icoana pictată pe lemn era scumpă și inaccesibilă majorității populației, în vremuri și regiuni cu un nivel de trai foarte scăzut. În schimb, icoana de hârtie (deoarece era reprodusă în număr mare de pe o placă de cupru) era accesibilă din punct de vedere economic. În același timp, ea lega direct mănăstirea de credincios, deoarece transfera binecuvântarea primului către cel de-al doilea. Astfel, Muntele Athos a câștigat o prezență în locurile de pelerinaj din sudul și estul Europei ortodoxe.

Cel mai mare grup de gravuri îl reprezintă icoanele religioase pe hârtie ale lui Iisus, Fecioara Maria, arhanghelii și sfinții. Sfinții sunt reprezentați fie individual, fie împreună cu alții (cum ar fi Sfinții Dimitrie și Gheorghe, care sunt reprezentați împreună, o temă populară și recurentă). Este demn de remarcat faptul că printre sfinți se numără și neomartiri, care au martirizat relativ recent pentru credință, precum Sfinții Constantin de Hydra și Gheorghe de Ioannina; venerația memoriei lor se răspândise deja în Balcani.

Placa de cupru era un material valoros și scump și putea fi folosit în mod repetat. Era posibilă modificarea, corectarea sau chiar renovarea acesteia. Astfel, în icoanele de hârtie găsim teme cu mici variații între ele. Placa de cupru cu Panagia Portaitissa și mănăstirea Iveron (nr. 5) a fost creată la Moscova în 1838 și renovată într-un atelier de pe Muntele Athos câțiva ani mai târziu. De asemenea, artiștii athoniți în cupru au acceptat comenzi din afara Muntelui Athos.
sau au creat subiecte de interes ortodox mai larg care să atragă pelerini (vezi nr. 13).

Gravurile reprezentative pe cupru care urmează sunt împărțite, din motive vizuale, în două secțiuni: (a) Locuri și monumente, (b) Icoane. Cu toate acestea, așa cum am menționat mai sus, prima secțiune include și icoane ale sfinților, deoarece situl athonit nu poate fi înțeles fără conținutul său religios.

1. Vedere generală a Muntelui Athos.
Gravură pe placă de cupru, 26,9×36,5 cm.
(Muntele Athos), cca. 1770. Gravor:
necunoscut.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 425. Justin Hierom.
1997, p. 208-209. Golobias 2005, p. 92

2. Vedere generală a Muntelui Athos.
Gravură pe placă de cupru, 50,2x67,4 cm.
(Muntele Athos), 20 aprilie 1866. Gravor:
Călugărul Averchie. Sponsor: Călugărul
Agathange. Bibliografie: Papastratou 1986,
nr. 427

3. Mănăstirea Chilandari. Gravură
pe placă de cupru, 68,5x93,9 cm.
Moscova, octombrie 1757.
Gravor: necunoscut.
Finanțat și editat de: Eliseos Rodionović, Arhimandritul de Chilandar.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 461. Davidov 1990, nr. 2

4. Mănăstirea lui Dionysios.
Placă de cupru, 48,5x65,5 cm.
Veneția, 1754.
Gravor: necunoscut.
Renovare: (Muntele Athos), al doilea sfert al secolului al XIX-
lea. Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 468. Justin Hierom.
1997, pp. 211-212. Golobias 2005, p. 91

ΔΕΔΟΤΑΙ ΤΥΠΩ ΤΟΠΑΡΟΝ ΙΕΡΟΝ ΕΚΤΥΠΩΜΑ ΤΟΥΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΤΗΝΜΑΚΕΔΟ
ΝΙΑΝ ΕΝΤΩΑΡΧΗΕΛΑΓΕΙ ΤΟΥΤΕΣΤΙΝ ΑΓΙΟΥ ΠΕΛΑΓΙΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΝ Ο ΝΥΝΑΡΧΟΥΣΙΝ ΕΙΚΟΣΙ ΜΟΝΑΣΤ
ΗΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΕΥΣΕΒΟΦΡΟΝΟΥΝΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΠΑΤ
ΡΙΑΡΧΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΘΕΝΤΑ ΚΑΙΔΙΑ ΙΕΡΩΝ ΣΚΗΠΤΡΩΝ ΓΕΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΝΥΝ ΔΑΠΑΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ
ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΝΙΚΟΝΑΡΕΟΥ ΜΗΝΙ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝΤΟΣ 1866: ΑΠΡΙΛΙΟΥ 20

Напечатано сие с[ъ] [бла]гословение Стыя Г
горы Святаго Пантократорова монастыря Ватопедскаго
выхъ Наместника монаховъ Ватопедскихъ Старецъ
жителей Монашествующихъ Иеродиаконъ

ро[к]Аѳѡнскіѧ лежащіѧ вЪ Македоніи на Архиепископіи Сѣрскѣ и Ѳессалоникійстѣй Митрополіи Востоцѣ отъ Цариграда, и Благостію Божіею многогѣшнаго келліи Іеродіакона, и смиреннаго Монаха

Сіѧ типографіа листа Сѳѡнскіѧ Архіепископіи Сѳѡнскіѧ Аѳонскіѧ Горы сіѧ ѡѳлѣ же Архіепископіи Сѣрскіѧ и Ѳессалоникійскіѧ Митрополіи Востоцѣ отъ Цариграда и Благостію Божіею многогѣшнаго келліи Іеродіакона, и смиреннаго Монаха

5. Mănăstirea Iviron. Placă de cupru, 59,8x50,3 cm. Moscova, noiembrie 1838.
Gravor: necunoscut.
Sponsor: DionysiosCălugăr ibericRenovare: (Muntele Athos), mijlocul secolului al XIX-lea.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 455

6. Mănăstirea Pantokrator. Gravură pe placă de cupru, 51,5x40,2 cm. (Muntele Athos), anii 1810. Gravor: (Gennadios Hierodiacon).
Sponsor: Mănăstirea Pantokrator.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 478

7. Mănăstirea Zografou.
Gravură pe placă de cupru, 52x69,1 cm. • (Muntele Athos), 1836 • Gravor: (Călugărul Teofil) • Sponsor: Mănăstirea Zografou • Contribuție: Arhimandritul Akakios, călugărul Nectarie, colegi călugări • Renovare: mijlocul secolului al XIX-lea • Studiu și cheltuială: Arhimandritul Anatolie, Pictorul • Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 489.Golobias 2005, p. 98

ΜΡ ΘΥ
ΙС ΧС
ΗΠΟΡΤΑΪΤΙССА
ΘΝΙΒΗΡСΟΝ
ΟΙ ΚΤΙΣΑΝΤΕΣ ΑΥΤΟΙ ΤΗΝ ΤΩΝ
ΙΒΗΡΩΝ ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ

8. Mănăstirea Simonopetra. Placă de cupru, 77,4x53,2 cm. Muntele Athos, 20 mai 1868. Designer: (Dionisie pictorul). Gravor: Ioannis Kaldis. Sponsor: Mănăstirea Simonopetra. Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 499. Ioustinos ieromonah. 1997, pp. 212-213. Golobias 2005, p. 104

9. Mănăstirea lui Grigore. Placă de cupru, 41,1x28,9 cm. (Muntele Athos), 1819.
Gravor: Theophylactos solitar.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 512. Golobias 2005, p. 97

10. Mănăstirea Sfântului Pantelimon. Gravură pe placă de cupru, 39,5x29,9 cm. (Muntele Athos), 15 martie 1836. Gravor: (Călugărul Teofil). Sponsor: Mănăstirea Sfântul Panteleimon. Renovare: prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 518. Golobias 2005, p. 99

11. Mănăstirea Sfântului Andrei. Placă de cupru, 28,3x22,4 cm. (Muntele Athos), 1849.
Gravor: (Călugărul Chiril).
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 452

12. Schitul Nou. Placă de cupru, 42x29 cm.
(Muntele Athos), 6 iunie 1812.
Gravor: Parthenios, ieromonah.
Renovator: (Daniel ieromonah), 1857.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 505. Golobias 2005, p. 95

13. Copertina al Sfântului Mormânt.
Placă de cupru, 69,5x51,6 cm. (Muntele Athos), 1870.
Gravor: Ioannis Kaldis.
Sponsor: Gabriel ieromonah.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 571

ΟΑΓΟ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥ
ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝ
ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ
ΒΒΔ
ΚΑΛΛΙΜΑΧΗΣ
ΣΑΒΒΑΣ
ΙΕΡΜΧ
ΠΑΠΝΣΦ

Imagini

14. Fecioara Maria, cea cu bun miros.
Placă de cupru, 54x43 cm.
(Muntele Athos), mijlocul secolului al
XIX-lea. Gravor: necunoscut.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 101

15. Nașterea și Botezul lui Hristos. Placă de cupru, 40,8x58,7 cm. (Muntele Athos), 1857.
Gravor: Daniel Ieromonahul.
Bibliografie: Davidov 2004, p. 204

16. Bayoforii.
Gravură pe placă de cupru, 48,1x69,5
cm. Muntele Athos, 1870.
Gravor și sponsor: călugărul Averkios.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 22

17. Răstignirea și Învierea lui Hristos. Placă de cupru, 54,8x40,6 cm. (Muntele Athos), mijlocul secolului al XIX-lea. Gravor: necunoscut

Ο ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΓΕΔΕΥΕΙ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ ΤΗΣ ΠΛΟΥΣΙΑΣ
СТЫ АРХІНІ ЄЛЬ МИХАИЛЬ МЎЧИ ДШЎ БОЙТИ
ΠΝΣ ΣΥΝΑΞΟ ΤΟΥΣ ΚΑΡΠΟΥΣ ΜΟΥ ΨΥΧΗ ΕΧΗΣ ΠΟΛΛΑ ΑΓΑΘΑ ΦΑΓΕ ΠΙΕ ΕΥΦΡΕΝΟΥ ΕΙΠΕ ΔΕ ΑΥΤΩ Ο ΘΕΟΣ ΑΦΡΟΝ ΤΑΥΤΗ ΤΗ ΝΥΚΤΙ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΣΟΥ ΑΠΕΤ

18. Bunavestirea Fecioarei Maria. Gravură pe placă de cupru, 39,1x29,8 cm. Muntele Athos, anii 1850. Gravor: (Euthymios Hierodiacon). Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 146

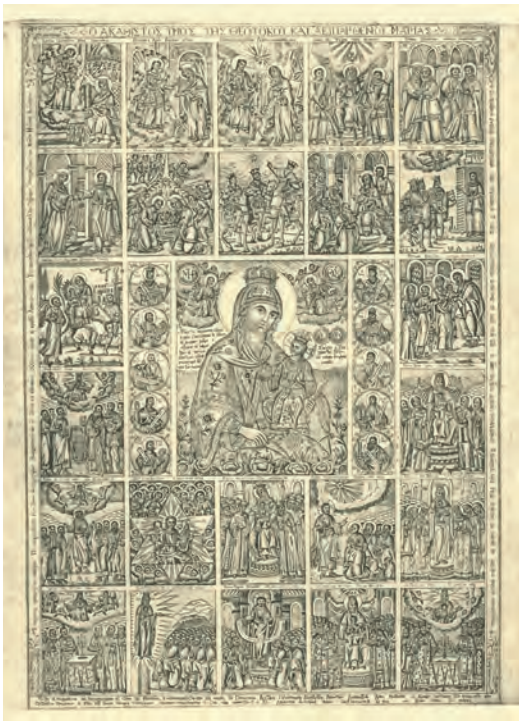

19. Fecioara Maria, Trandafirul, Amarantul și Imnul Acatistului. Placă de cupru, 71,7x49,7 cm. Karyes, al doilea sfert al secolului al XIX-lea.

Gravor: Călugărul Anthimos din Peloponez.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 126

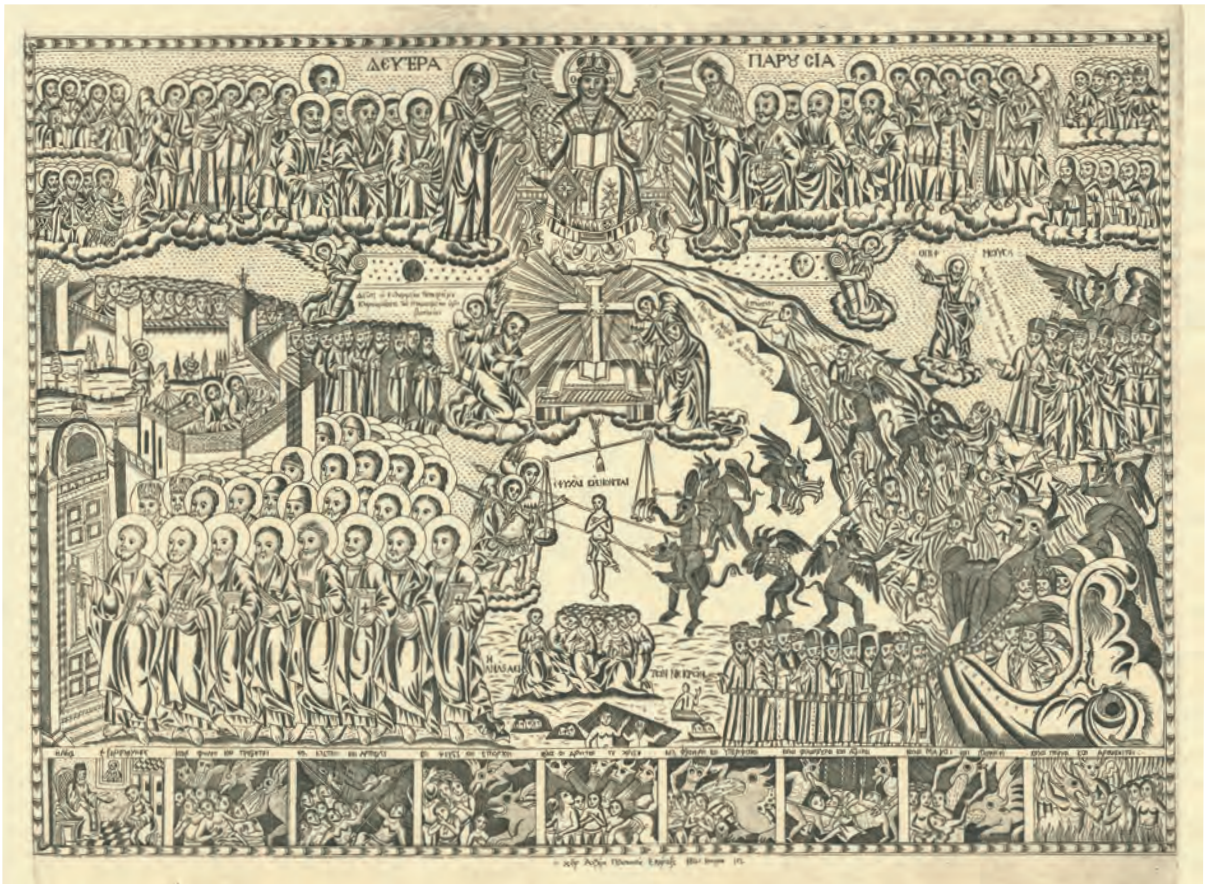

20. A Doua Venire.
Placă de cupru, 51,9 x 71,8 cm. • (Muntele Athos), 12 ianuarie 1841 • Gravor: Călugărul Anthimos din Peloponez • Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 56

Ο ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

Ρῆσον τὸ ἀμέτρητον, χαῖρε ἡ μόνη βαστάσασα τὸ ἄπειρον· τὸ εὐσπλαγχνίας, χαῖρε ἡ τέρψασα τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν· τῆς πάντων βασιλείας, χαῖρε ἀπείρανδρε Νύμφη.
Σπεύδω ἡ δούλη σου, ὡς χαίρουσα σωθῆς·

Οὕτω οἱ Χαιρετισμοὶ καὶ Κοσμοχαιρετισμοὶ τῇ Θείᾳ Τῆς Θεοτόκου, Ἐκκλησιαστικῶς ὑπὲρ σὲ χαίρει τὸ Ὑπουργὸν Ἀνθρώπων Ἀπόστολον βεπτισμένο Ἅγιος Νικόλαος εἰς Κοσμῆν ὑμνεῖται Τῶν φιλευσπλ χαῖ
Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ✠ Μπὲ αβ Εἰκόνα Παναγία Θεοτόκε Χριστοῦ σπηλαιοτρόπ ✠ Ζιὰ ἐξῆ ἡκοῦσι Παῖδι ἀβ Βαῖ ΛΕΛΕΛΑΤΗ ΗΙΚΤΣΙΗΝ ΙΚΟΣΙ ΩΒΔΕΤΔΙΩΙΗΚΘ ΒΖ Ηεη εἰς Ἅγιον Ὄρος Ἐν χαρᾷ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΠΕΡΙ
ΦΗΜΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΗΣ ΤΑΡΑΣΟΣ ΤΙΣ ΤΡΙΣΪ
ΤΟΝ ΥΠΕΡ ΧΡΙΣΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΝ ΕΝΤΗ ΝΗΣΩ ΡΟΔΟΥ
ΤΥΠΩΘΕΙΣΑ ΔΕ ΕΙΣ ΩΦΕΛΕΙΑΝ ΤΩΝ ΟΡ
ΘΟΔΟΞΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ
IC XC

23 de ani

ΗΓΙΟΦΟΡΟΣ ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΤΥΑΒ ΥΕΝΔΟΞΥ ΠΡΟΦΗΤΥ ΗΛΙΥ ΤΥΘΕ СВІТЪ
ОГНЕНОСНОЕ ВОЗНОШЕНІЕ СТЯГШ СЛАВНЯГШ ПРОРОКА ІЛІН
ΑΓΙΑ ΠΟΛΙΣ ΙΕΡΥСΑΛΗΜ
СТІИ ГРАДЪ ІЕРАЛИМЪ
ΠΑΤΕΡ ΠΑΤΕΡΑΡΜΑ ΙСРΑΗΛ ΚΑΙ ΙΠΠΕΥС ΑΥΤΟΥ
ОЧЕ ОЧЕ КОЛЕСНИЦА ІЗРАИЛЕВА И КОНИ ЕГШ

24 24

21. Arhanghelul Mihail pedepsește sufletul bogatului. Placă de cupru, 57,1x39,3 cm. (Muntele Athos), 1858. Gravor: Efthimios diacon. Sponsor: Filotei ieromonah. Bibliografie: Iustin ieromonah 1997, p. 216-217. Golobias 2005, p. 100

22. Sfântul Gheorghe din Ioannina (1808-1838). Gravură pe placă de cupru, 42,1x32,2 cm. (Muntele Athos), 20 decembrie 1856. Gravor: (Euthymios diacon). Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 234

23. Sfântul Constantin de Hidra (1770-1800). Placă de cupru, 48,3x36,3 cm. Hidra, 27 iulie 1829. Gravor: Agathangelos ierodiacon din Serres. Sponsor: Gherasimos, călugăr din Hydra.

Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 277. Justin Hierom. 1997, pp. 220-221. Golobias 2005, p. 97

24. Ascensiunea în flăcări a profetului Ilie. Gravură pe placă de cupru, 66,4x46,1 cm. (Muntele Athos), anii 1850. Gravor: necunoscut

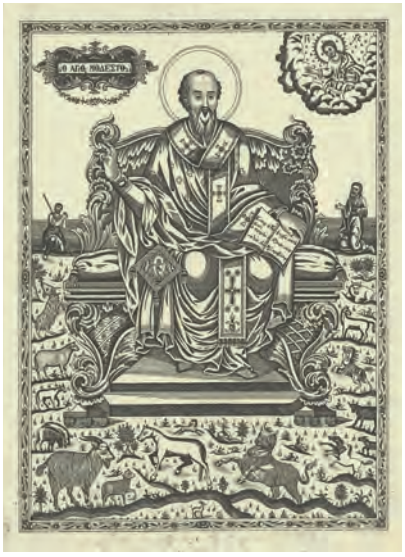

25. Sfântul Modest. Gravură pe placă de cupru, 37,7x27,8 cm. (Muntele Athos), anii 1850. Gravor: (Euthymios diacon). Bibliografie: Davidov 2004, p. 180

26. Sfinții Dimitrie și Gheorghe. Placă de cupru, 38,8x29,6 cm. (Muntele Athos), 1858. Gravor: Daniel călugăr

26

27. Sfinții Gheorghe, Teodor, Eustatie și Dimitrie. Placă de cupru, 40x55 cm.
(Muntele Athos), 22 iulie 1835.
Gravor: Călugărul Chiril. Sponsor: Călugărul Agathangelos.
Bibliografie: Davidov 2004, p. 208

28. Sfinții Constantin și Elena- Fecioara Maria, Dătătoarea de Lapte. Placă de cupru, 48,3x69,8 cm. (Muntele Athos), 1859.
Gravor: Călugărul Averkios.
Bibliografie: Davidov 2004, p. 219

29. Antimensio.
Gravură pe placă de cupru, 39,6x48 cm.
(Muntele Athos), 26 mai 1870. Gravor: Ioannis Kaldis. Sponsor: Ieromonahul Gabriel.
Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 596

30

30. Sfinții Chiril și Metodiu.
Placă de cupru, 40x30,6 cm. • Muntele Athos, 1867 • Gravor: Daniel Ieromonahul • Bibliografie: Papastratou 1986, nr. 359

Bibliografie

Davidov 1978: Давидов Динко, *Grafică sârbăsecolul al XVIII-lea*, Novi Sad 1978

Davidov 1990: Давидов Динко, *Хиландарска графика*, Belgrad 1990

Davidov 2004: Давидов Динко, *Grafică Svetogorski/ AgriculturăGrafică a Muntelui Sinail* *Imprimeuri atoniene*, Belgrad 2004

Golobias 2005: Golobias George, „Icoane de hârtie athonite", *Viața monahală la Athos* *Muntele Sfânt* (Catalogul expoziției), Helsinki 2005, p. 89-110

Iustin Hieromul. 1991: Iustin Hieromul. Simonopetritis, „Icoane de hârtie", *Simonopetra*, Atena 1991, pp. 220, 237, 245-247, 325, 377-378

Ieromonahul Ioustinos 1991: Ieromonahul Ioustinos Simonopetritis, „Icoane de hârtie", *Simonopetra*, Atena 1991, p. 219-220, 237, 245-247, 325, 377-378

Iustin Hieromul. 1997: Iustin Hieromul. Simonopetritis, „Icoane de hârtie", *Comorile Muntelui Athos* (catalog al expoziției), Salonic 1997, pp. 206-221

Ieromonahul Ioustinos 1997: Ieromonahul Ioustinos Simonopetritis, „Icoane de hârtie", *Comorile Muntelui Athos* (Catalogul expoziției), Salonic 1997, p. 206-221

Iustin Hieromul. 1999: Iustin Hieromul. Simonopetritis, „Gravorii în plăci de cupru de la Muntele Athos", *Caracteristici post-bizantine ticuri*, pp. 59-72

Gravuri postbizantine 1999: *Gravuri post-bizantine* Lucrările unei conferințe științifice, Muzeul Culturii Bizantine (10 noiembrie 1995), Salonic 1999

Mylonas 1963: Mylonas Pavlos, *Athosul și fundațiile sale monastice prin gravuri vechi pe cupru picturi și opere de artă*, Atena 1963

Mylonas 1963: Mylonas Paul, *Athos și instituțiile sale monastice - Gravuri vechi brute și alte opere de artă*, Atena 1963

Mylonas 1963: Mylonas Paul, *Athos und seine Klosteranlagen in alten Stichen und Kunstwerken*, Atena 1963

Papastratou 1986: Papastratou Dori, *Icoane din hârtie, gravuri religioase ortodoxe, 1665-1899*, Atena 1986

Papastratos 1990: Papastratos Dory, *Icoane din hârtie. Gravuri religioase ortodoxe grecești., 1655-1899*, Atena 1990

Imprimeuri ale lumii grecești 1997: *Gravură a lumii grecești în adunările de la Moscova* (Catalogul expoziției), Moscova 1997 / *Imprimeuri ale lumii grecești în colecțiile din Moscova* (Catalogul expoziției), Moscova 1997

Provatakis 1993: Provatakis Theocharis, *Gravuri ale unor artiști populari greci, Secolele XVII-XIX.*, Atena 1993

Tomov 1975: Томов Евтим, *Timbre de renaștere bulgară*, Sofia 1975

Tort 1995: Tort Anastasia, *Gravuri religioase din colecția lui Dori Papastratou* (catalogul expoziției, Muzeul Culturii Bizantine, Salonic, 11.11.1995-3.3.1996), Atena 1995

Tort - Egger 1998: Tort Anastasia - Egger Hanna, *Icoane pe hârtie* (Austellungs Katalog, Österreichisches Museum für angewandte Kunst, Viena, 18.12.1998-28.2.1999), Ÿessaloniki 1998

Tourta 2001: Tourta Anastasia, *Gravuri religioase ortodoxe, secolele XVIII-XX* (Catalogul expoziției, Centrul de Artă al Universității din Toronto, 6.3-31.5.2001), Atena 2001

Tort - Chondrogiannis 2005: Tort Anastasia - Chondrogiannis Stamatis, *„Imagini pe hârtie" din colecția lui Dori Papastratou* (Expoziție periodică, Arhiva istorică - Muzeul Hydra, 9.7-31.10.2005), Salonic 2005

Tourta - Chondrogiannis 2005: Tourta Anastasia - Chondrogiannis Stamatios, *Icoane din hârtie din colecția Dory Papastratos* (Expoziție temporară, Arhivele istorice – Muzeul din Hydra, 9.7-31.10.2005), Ÿessaloniki 2005

Ștampilă de ziua de naștere 1989: *Galeria Națională de Artă, Vazrojdenska stampa* (Catalogul expoziției), Sofia 1989

Athos Library
Αγιορειτική Βιβλιοθήκη

ΤΟ
ΠΡΨ
ΤΑΤΟ
Ν